

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Кафедра підприємництва і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи римського приватного права

(обов'язкова фахова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Правознавство

спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

освітній ступінь Бакалавр

Розробник: Козаченко Юлія, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат юридичних наук, доцент

Гарант: Осташова Валерія, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат юридичних наук, доцент

Полтава
2021 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Основи римського приватного права
Назва структурного підрозділу	Кафедра підприємництва і права Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	 <p><i>Викладач: Козаченко Юлія, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва і права;</i> <i>Контакти: ауд. 482-а (навчальний корпус №4);</i> <i>e-mail:</i> <i>yuliya.kozachenko@pdaa.edu.ua</i> <i>сторінка викладача:</i> https://www.pdaa.edu.ua/people/kozachenko-yuliya-anatoliyivna</p>
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	081 Право
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Навчальні дисципліни «Теорія держави і права», «Історія держави і права зарубіжних країн»

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни – ознайомлення здобувачів вищої освіти з історією виникнення і розвитку римського приватного права, його джерелами, змістом, історичним і сучасним значенням.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: ознайомлення з історією становлення і розвитку римського приватного права, його системою та джерелами; засвоєння основних теоретичних положень римського приватного права як підґрунтя подальшого розвитку цивілістичної думки; вивчення основних інститутів римського приватного права; вироблення у здобувачів вищої освіти поваги до правових пам'яток минулого та набуття навичок їх використання для розвитку правового мислення.

Компетентності:

загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

фахові (спеціальні):

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Програмні результати навчання:

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Програма навчальної дисципліни

- Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права
- Тема 2. Джерела римського приватного права
- Тема 3. Особи у римському приватному праві
- Тема 4. Сімейний статус фізичної особи
- Тема 5. Захист цивільних прав. Позови
- Тема 6. Речі та речові права: загальні положення
- Тема 7. Володіння
- Тема 8. Право власності
- Тема 9. Права на чужі речі
- Тема 10. Загальні положення про зобов'язання
- Тема 11. Договори: загальні положення
- Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань
- Тема 13. Позадоговірні зобов'язання
- Тема 14. Спадкове право

Трудомісткість:

- Загальна кількість годин – 90 год.
- Кількість кредитів – 3
- Форма семестрового контролю – залік

Таблиця 1

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи			Написання і захист реферату	Разом
	Виконання завдань на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи		
Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	4	19	2	6	6
Тема 2. Джерела римського приватного права	-		2		2
Тема 3. Особи у римському приватному праві	4		2		6
Тема 4. Сімейний статус фізичної особи	4		2		6
Тема 5. Захист цивільних прав. Позови	4		2		25
Тема 6. Речі та речові права: загальні положення	-		2		2
Тема 7. Володіння	4		2		6
Тема 8. Право власності	4		2		6
Тема 9. Права на чужі речі	-		2		2
Тема 10. Загальні положення про зобов'язання	-		2		2
Тема 11. Договори: загальні положення	-		2		2
Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань	4		2		6
Тема 13. Позадоговірні зобов'язання	-		2		2
Тема 14. Спадкове право	-		19		2
<i>Написання і захист реферату</i>				6	6
Разом	28	38	28	6	100

Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми оцінювання							
	виконання завдань на семінарських заняттях		розв'язування тестів		виконання завдань самостійної роботи		написання і захист реферату	
	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів
ПРН3	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН4	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН5	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН18	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Агафонов С.А. Римське право : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. К. : КНЕУ, 2005. 144 с.
2. Гай. Институции / Перевод Ф. Дыдынского; под ред. Л.Л. Кофанова и В.А.Савельева. М. : Юристь, 1997. 368 с.
3. Дигесты Юстиниана / Перевод с латинского; отв. ред. Л.Л. Кофанов. М. : «Статут», 2002. 231 с.
4. Кирпичов О.А. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.А. Кирпичов, В.В. Соловйова. Донецьк : Юго-Восток, 2007. 320 с.
5. Орач Є.М. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Є.М. Орач, Б.Й. Тищик. К. : Ін Юре, 2012. 390 с.
6. Підпригора О.А. Римське право : підручник / О.А. Підпригора, Є.О. Харитонов. 4-те вид. К. : Юрінком Інтер, 2014. 525 с..
7. Підпригора О.А. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів. К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. 440 с.
8. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О. Ізарова, Т.М. Вахонєва, Н.В. Павловська] ; за заг. ред. канд. юрид. наук І.О. Ізарової. Чернігів : [Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці], 2010. 300 с.
9. Макарчук В.С. Римське приватне право : навч. посіб. / В.С. Макарчук. Вид. 2-ге, допов. К. : Атіка ; Х. : Право, 2015. 255 с.
10. Трофанчук Г.І. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вузів / Г.І. Трофанчук. К. : Атіка, 2006. 248 с.
11. Харитонов Є.О. Основи римського приватного права : посіб. для аудитор. і самост. вивч. курсу. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2016. 395 с.

Допоміжні

12. Агафонов С. Особливості припинення шлюбу розлученням за стародавнім римським цивільним правом. *Юридичний журнал*. 2005. № 10. С. 64-66.
13. Балко О. Становлення інституту шлюбу в римському праві та у країнах романо-германського типу правової системи. *Віче*. 2010. № 12. С.5-6.

14. Безклубий І. Інститут евікції в Стародавньому Римі та цивільному праві України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2008. № 5. С.44-55.
15. Безрук Л. Розвиток інституту іпотеки в Стародавньому Римі. *Економіка, Фінанси, Право*. 2009. № 5. С.34-38.
16. Берестова І. Безпідставне збагачення: інститут набуття, зберігання майна без достатньої правової підстави у системі римського права. *Вісник прокуратури*. 2003. № 10. С. 60-64.
17. Братасюк В. Римське право як форма вираження принципу суб'єктивно-індивідуальної волі. *Українське право*. 2003. №1. С. 207-212.
18. Браткин Д. Судебный прецедент в римском Египте (I-III вв. н.э.). *Вестник древней истории*. 2008. № 3. С. 81-93.
19. Буткевич О. Міжнародно-правові погляди глосаторів і постглосаторів. *Часопис Київського університету права*. 2007. № 3. С.169-173.
20. Васильченко В.В. Рецепція римського спадкового права у сучасному спадковому праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський нац.ун-т ім.Т.Шевченка. К.: Київський нац.ун-т ім.Т.Шевченка, 1997. 19 с.
21. Васильченко В.В. Римське спадкове право на тлі права сучасного. Запоріжжя: Верже, 1999. 130 с.
22. Вовк В. Взаємозв'язок релігії, магії і права у римській культурі. *Часопис Київського університету прав*. 2008. № 4. С. 24-29.
23. Вовк В. Знаково-символічний характер одягу в межах римського права. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. 2010. № 2. С. 267-274.
24. Вовк В. Приватно-правова технологія стародавніх римлян як конструювання правової реальності. *Адвокат*. 2009. № 2. С. 22-25.
25. Вовк В. Промовляння і мовчання як конструктивні елементи римського права. *Адвокат*. 2009. № 3. С. 39-42.
26. Вовк В. Римська правова дійсність і комедії Плавта. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 1. С. 23-27.
27. Вовк В. Смерть та мертве тіло як елементи римського права. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 4. С. 26-31.
28. Вовк В. Тіло раба як феномен правової дійсності. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 1. С. 25-30.
29. Вовк В. Юридична рівність у римському праві. *Адвокат*. 2009. № 6. С. 29-32.
30. Вовк В.М. Римське право як феномен правової дійсності: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.12 / Нац. акад. внутр. справ. К., 2011. 32 с.
31. Гетьман-Павлова І. Народные иски из квазиделиктов в римском праве. *Государство и право*. 2007. № 5. С. 101-108.
32. Гонгало Р.Ф. Суперфіцій у римському праві та контексті правової його рецепція у сучасному цивільному праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. К.: НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2000. 18 с.
33. Гусарев С. Юридична професія в контексті правової спадщини Риму. *Часопис Київського університету права*. 2006. № 1. С. 21-24.
34. Гутьєва В.В. Емфітевзис у римському праві та його рецепція у праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Львівський нац.ун-т ім. Івана Франка. К.: НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2000. 18 с.
35. Дмитрієва Ю. Виникнення та розвиток інституту простого товариства: роль римського приватного права у цьому процесі. *Право України*. 2007. № 6. С.126-130.

36. Достдар Р. Рецепція греко-римського права в цивільному уложенні. *Юридична Україна*. 2009. № 1. С. 65-66.
37. Древний Рим : энциклопедический справочник : пер. с англ. / Л. Адкинс, Р. Адкинс. М.: Вече, 2009. 528 с.
38. Древний Рим. Взлет и падение империи : пер. с англ. / С. Бейкер. СПб. : Амфора, 2008. 452 с.
39. Задорожній Ю.А. Римське право – доктринальна першооснова права та юридичної науки в країнах романо-германської правової сім'ї та України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Київський національний ун-т внутрішніх справ. К.: Київський національний ун-т внутрішніх справ, 2008. 21 с.
40. Задорожній А. «Руська правда» і Римське право: порівняльний аспект. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2009. №1. С.49-53.
41. Задорожній Ю. Започаткування римським правом принципів права у країнах романо-германської правової сім'ї. *Право України*. 2010. № 3. С. 272-276.
42. Задорожній Ю. Роль римського права у процесі становлення та розвитку університетів у країнах Західної Європи. *Право України*. 2009. № 3. С.153-160.
43. Задорожній Ю. Формування інституту позадоговірних зобов'язань у римському праві. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2006. № 13. С.113-117.
44. Закорецька Л. Види прав на чужі речі: порівняльний аналіз за римським приватним правом та сучасним цивільним правом. *Право України*. 2007. № 8. С. 104-107.
45. Иванова И. Защита прав лиц, не участвовавших в деле, в римском гражданском процессе. *Вестник Моск. ун-та*. Сер.11. Право. 2009. №1. С. 81-92.
46. Качур В. Природні умови обмеження правосуб'єктності фізичних осіб у Стародавньому Римі. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 3. С. 8-12.
47. Качур В. Соціальні умови обмеження правосуб'єктності фізичних осіб у Стародавньому Римі. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 4. С. 23-27.
48. Качур В. Співвідношення понять «Persona», «Status» і «Caput» у римському праві. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 21-25.
49. Колосова А. Римське приватне право та його вплив на розвиток сучасного цивільного права. *Юридична Україна*. 2006. № 9. С. 22-25.
50. Кофанов Л. Римская civitas и муниципальное право эпохи Республики. *Вестник Древней истории*. 2007. № 3. С. 101-119.
51. Кофанов Л. Сакральное право и эволюция так называемых «Царских законов» в VIII-VI вв. до н.э. *Вестник Древней истории*. 2006. № 1. С. 41-71.
52. Кузицин В. Формирование права частной собственности в Римской юриспруденции во II-I вв. до н.э. *Вопросы истории*. 2008. № 6. С. 26-36.
53. Линготт З. Право и юрисдикция в римском праве. *Вестник древней истории*. 1998. № 4. С.30-36.
54. Майданник Н. Поняття і місце натуральних зобов'язань у приватному праві Стародавньому Риму. *Юридична Україна*. 2007. № 8. С. 64-69.
55. Михайлюк О. Формування інституту поруки у римському приватному праві. *Юридична Україна*. 2005. № 2. С. 34-39.
56. Павленко Д. Принцип добросовісності в римському праві та зобов'язальному праві України: порівняльний аналіз. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 4. С. 129-132.
57. Паракуда О. Виникнення ідеї гарантії як способу забезпечення зобов'язань у римському приватному праві. *Наше право*. 2008. № 4. С. 16-21.
58. Петрова Л.В. До рецепції римського права. *Правова держава*. 2002. С. 426-433.
59. Підпригора О. Захист володіння за римським приватним правом. *Право України*. 1999. № 4. С. 18-35.

60. Підпригора О. Римське право і майбутнє правової системи України. *Вісник академії правових наук України*. – 1999. – №1. – С.95-103.
61. Піщан О. Відносини творчості та їх правове регулювання у Стародавньому Римі. *Адвокат*. 2004. № 4. С. 40-42.
62. Прутян Д. Інститут опіки за римським правом та його рецепція в сучасному законодавстві України. *Юридический весник*. 2000. № 4. С.145-151.
63. Рабінович С. З історії античного праворозуміння. *Юридична Україна*. 2006. № 10. С. 6-9.
64. Рабінович С. Нормативні образи «природного»: римське право і сучасність. *Вісник академії правових наук України*. 2008. № 2. С.47-56.
65. Рибачок В. Становлення інституту іпотеки та механізму оформлення іпотечних договорів за часів римського права. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 3. С.150-156.
66. Римське право і сучасність : матеріали Міжнар. наук. конф., 24 трав. 2013 р. / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Півд. регіон. центр Нац. акад. прав. наук України, Міжнар. гуманіт. ун-т ; [упоряд.: Н. С. Адаховська ; за заг. ред. Є. О. Харитоновна]. О. : Фенікс, 2013. 364 с.
67. Римське право та правова культура Європи / ред. А. Дембінські, М. Йоньца ; Люблінський католицький ун-т Іоана Павла II, Люблінська школа бізнесу Фундації Розвитку ЛКУ. Люблін : Видавництво Люблінського католицького ун-ту, 2008. 141 с.
68. Русу С.Д. Суб'єктний склад деліктних зобов'язань за римським приватним правом та у сучасному цивільному праві України. *Юридический весник*. 2004. № 4. С.110-116.
69. Северова О. Представництво за римським правом. *Юридический весник*. 2000. № 4. С.112-115.
70. Сильвестрова Е. Проблемы развития системы источников права в постклассическую эпоху (IV-VI н.э.). *Вестник Древней истории*. 2007. № 4. С.178-183.
71. Сморгачев А. Источники и характер магистратского права на ауспиции: анализ акта *Renuntiatio*. *Вестник древней истории*. 2010. № 1. С. 31-49.
72. Соколинський Д. Притримання у римському праві. *Вісник Одеського ін-ту внутр. справ*. 2005. № 3. С.156-162.
73. Спиченко Н. Правовое положение вольноотпущенника в эпоху Римской империи. *Вестник Древней истории*. 2006. № 1. С. 23-39.
74. Тарнавська А. Правовий та юридичний статус особи у Древньому Римі. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. – 2009. № 1. С.199-204.
75. Харитоновна О. Циклічний розвиток європейської цивілізації як чинник рецепції античного права. *Середньовічна Європа: погляд з кінця XX століття*: матеріали міжнародної наукової конференції. Чернівці, 2000. С. 12-17.
76. Шаркова І. Добросовісність (*bona fides*) в системі понять римського приватного права. *Юридична Україна*. 2006. № 12. С. 56-60.
77. Шаркова І.М. Римське приватне право (казуси добросовісності) : навч. посіб. К.: НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2013. 103 с.